

Itse suunnitellen ja tehden tulee hyvä

Uusi-Mattilan tilan yrittäjät ajattelevat usein valtavirrasta poiketen. Se näkyy myös uudessa emolehmäkasvattamossa.

TEKSTI MARKKU PULKKINEN KUVAT RAMI MARJAMÄKI

Nokian Sarkolan kylään vuosi siten valmistuneessa emolehmäpihatossa on avara tunnelma. Se oli uutta pihattoa suunnitellussa tavoitekin. Eläimillä on riittävästi tilaa ja hoitotyöt sujuvat tehokkaasti.

– Lähes kaikki käyttämämme ratkaisut ovat jo muilla tiloilla käytössä. Olemme vain koonneet omaan pihattoomme parhaat puolet näkemistämme, rakennuksen toiminnallista suunnittelusta vastannut **Markku Antila** sanoo.

– Kun suunnittelee ja rakentaa itse, saa sellaisen kuin haluaa. Tilamme ehdoton vahvuus on, että Make osaa rakentaa, yrittäjäpuoliso **Veera Jokinen** kehuu.

Hyvin pariskunnan yhteiselo näyttää sujuvan raskaan, kolmen vuoden investointiuran jälkeenkkin. Nauru on herkässä ja ajatuksien yrityksen pyörittämisestä menevät yksin.

Yhteisen ponnistuksen lopputuloksena tilan emolehmien määrä kasvoi 75:stä tämän hetkiseen 200:aan. Vuoden päästä emolehmiä pitäisi olla jo 240. Avara pihatto ei suinkaan ollut yrittäjien noin 15 vuoden uran ensimmäinen laajennus.

Joka vuosi jotain

Uusi-Mattilan tilan historia ulottuu Veera Jokisen suvussa 1500-luvulle saakka. Nykyisten yrittäjien omistukseen tila siirtyi vuonna 2010. Siitä alkoi 23 emolehmän tilan kasvutarina.

– Joka vuosi olemme tainneet rakentaa jotakin, Jokinen muistelee.

Omaa peltotilaa oli sukupolvenvaihdoksen aikaan 23 hehtaaria. Viljelyalaa on kasvatettu ostamalla ja vuokraamalla. Nykyisin viljelyalaa on 160 hehtaaria ja sen lisäksi on viljelysopimuksia noin 150 hehtaarin nurmi- ja heinäaloilta.

Ensimmäinen umpipihatto valmistui vuonna 2012. Sen myötä emolehmäpaikkojen määrä nousi 80:een. Pihatto palvelee nykyisin poikimis- ja nuorisosoastona.

– Eläinten hoitaminen vie vanhan pihatontahtaisissa tiloissa paljon aikaa. Uudessa pihatossa työ on puolet nopeampaa, Antila sanoo.

Umpipihatton jälkeen rakentamisuorossa oli vanhan navetan saneeraus vasikkajuottamoksi, varastotiloja, lantalan kattaminen ja konehalli. Antila on opiskellut metallimieheksi ja hän arvostaa 270 neliön lämmintä verastilaa. Hyvien tilojen, koneiden ja ennen kaikkea

Markku Antila ja Veera Jokinen ovat kehittäneet määrätietoisesti emolehmätilaansa. Viimeisimmän investoinnin myötä lehmäpaikkojen määrä kasvoi 75:stä 200:aan. Uusia piirustuksiaakin on jo työn alla siltä varalta, että laajennus saadaan toimimaan ja kannattamaan.

rakennusosaamisen ansiosta kaikissa investoinneissa on säästynyt pitkä penni.

Energiset yrittäjät eivät ole osanneet, eivätkä halunneetkaan jäädä paikalleen polkemaan. Kun Atrian ketjusta tuntui löytyvän kysyntää pihvivasikoille, ryhtyivät he viisi vuotta sitten suunnittelemaan loikkaa seuraavalle tasolle.

Helpot hiekkaparret

Jokinen ja Antila kiertelivät katselemassa monia pihattoja ja tutustuivat myös konseptiratkaisuihin. Mieluisaa ei vaan tuntunut löytyvän.

– Jakosen Tilalla Piippolassa iski kipinä. Siellä eläinten makuu- ja ruokintapaikat olivat erillään. Eläimet viihtyivät ja työ näytti tehokkaalta. Siitä lähdimme kehittämään omaa malliamme, Antila sanoo.

– Hiekkaparret halusimme ehdottomasti. Ne tukevat eläinten hyvinvointia ja ovat helppoitoiset. Ei tarvitse pelata suuren kuivikemäärän kanssa, Jokinen täydentää.

Markku Antila alkoi suunnitella pihattoa yhteistyössä rakennesuunnittelusta vastanneen **Ossi Valkaman** kanssa. Pihattoon tuli kaksi samansuuruista puolta, joiden välissä kulkee 5,8 metriä leveä ruokintapöytä.

Ruokintapöydän molemmille puolille mahtuu 80 emolehmää vasikoineen. Eläimet ovat yhdessä ryhmässä kummallakin puolella ja emojen joukossa on vain yksi sonni. Suurin osa emoista tiineytetään keinosiementämällä ennen sonnin laumaan päästämistä.

Laitimmaisina molemmilla pihatton puolilla ovat hiekkaparret kahdessa rivissä. Rivien välissä on viisi metriä leveä lanta- ja kulkukäytävä. Käytävä on helppo puhdistaa isommallakin kauhakuormaajalla.

Eläimiä ei laidunneta jatkossakaan. Siinä on omat perustelunsa.

– Tehokas keinosiementönnön käyttö ei sovi yhteen laiduntamisen kanssa. Saamme myös tarkennettua kivennäis- ja karkearehuruokinnan paremmin. Esi-merkiksi umpikauden ruokinta pystytään aloittamaan oikeaan aikaan. Vasikat voidaan ruokkia kätevästi omalla rehullaan silloin, kun ne alkavat tarvita enemmän rehua, Jokinen sanoo.

Eläinten hyvinvoinnin edellytyksenä pihattokasvatuksessa on reilu tila. Vasikoille tilaa onkin nyt yllin kyllin. Tilan oma innovaatio ovat yksinkertaiset mutta toimivat vasikkapiilot kummallakin pihatton puolella.

– Vasikat pääsevät aitojen alta kesto-kuivikepohjaiseen karsinaan, jonne emot eivät pääse. Jokaiselle vasikalle on ruokintapaikka, Antila esittelee.

Hiekkaparret ovat täyttäneet täysin odotukset. Syväparret ovat 120 senttiä leveät

"Uudessa pihatossa työ on puolet nopeampaa."

ja noin kolme metriä pitkät. Pituutta on puolisen metriä enemmän kuin tehdas- toimituissa parsissa.

– Parret kolataan puhtaiksi kerran päivässä. Se vie kymmenen minuuttia. Lantakäytävien puhdistaminen vie noin tunnin päivässä. Hiekka parsissa vaihtuu itsestään, kun eläimet kuopivat sitä. Hiekkaa lisätään pyöräkuormaajalla kerran kuukaudessa, Jokinen kuvailee.

– Jos jossain on onnistuttu, niin lannanpoiston tehokkuudessa. Pois ajettavan lannan määrä jää hiekkaparsissa minimaaliseksi, Antila täydentää.

Reilunkokoinen pyöräkuormaaja pörää parhaillaan pihatoissa ja tyhjentee lantakäytäviä. Konetta pyörittelee totuneesta tilan palkattu työntekijä, **Lotta Palokangas**.

Omaa aikaansa arvostavien yrittäjien yhtenä johtavana periaatteena on, että "kaikki tehdään koneella, mitä koneella vaan voi tehdä".

Ennen kustannuskriisiä

Pihatton ensimmäinen puolikas otettiin käyttöön kolme vuotta sitten. Uudempi puoli tuli käyttöön vuosi sitten. Rakentaminen ajoittui osittain kovimman kustannusten nousun aikaan, mutta se ei ehtinyt juuri vaikuttaa investoinnin hintaan.

– Olimme hankkineet lähes kaiken tavaran ennen Ukrainan-sotaa. Vain kattopelteihin ja asfalttiin ehti tulla toisen vaiheen rakentamisessa muutaman euron korotus neliölle, Antila kertoo. ►

Lotta Palokangas on työskennellyt neljä vuotta Uusi-Mattilan tilalla. Tehokkaalla pyöräkuormaajalla lannan puhdistamiseen kuluu reilu tunti päivässä. Veera Jokisen ja Markku Antilan periaatteena navetan suunnittelussa oli, että kaikki mahdollinen tehdään konevoimin.

Reilun kokoiset juoma-altaat ovat yrittäjien mielestä huomattavasti juomakuppeja parempi ratkaisu. Eläinten asiointi altaalla on rauhallisempaa, kun on kunnolla tilaa.

Uusi pihatto on tilan oman suunnittelun tulos. Rakennustyökin tehtiin omin ja yhden ulkopuolisen kirvesmiehen voimin.

Markku Antila kertoo, että parsien erottimet on itse hitsattu paikan päällä. Ne ovat hieman tehdastekoisia järeämmät. Hiiekkaparren pituus on kolme metriä ja leveys 120 senttiä. Syvyys parissa on 9–10 senttiä ja alla on 6–7 sentin kuitubetonilaatta. Uuden pihaton ruokintapöytä on 5,80 metriä leveä. Lantakäytävillä leveyttä on viisi metriä.

Uusi-Mattilan tila

SARKOLA, NOKIA

- **Yrittäjät:** Veera Jokinen, 42, Markku Antila, 42 ja kuusivuotias Aili-tytär.
- **Eläimet:** Tuotantosuantana pihvi-vasikoiden ja siitoseläinten myynti. 200 emolehmiä, joista puolet puhdasrotuisia simmentaleja ja puolet ristetyksiä.
- **Viljelyssä:** 160 ha + 150 ha sopimus-alaa. Puolet pellosta nurmella, puolet kauralla, vehnällä ja ohralla. Paljon yhteiskoneita ja -työtä muiden tilojen kanssa.
- **Menestystekijät:** Oma jalostus ja siemennys, kyky suunnitella ja rakentaa itse, kustannustehokas teknologia, talousosaaminen.
- **Liikevaihto:** Reilut 500 000 €/v., tavoitteena 750 000 €/v.
- **Muuta:** Yrittäjät ovat aktiivisia verkossa, facebookissa ja instagramissa, nimellä uusimattilantila.

mikä säästää paljon työaikaa. Meillä käytetään 3 000–3 500 paalia vuodessa ja kauimmaiseta haetaan 20 kilometrin päästä.

Kaikkein parhaana, ja edullisimpana, hankintana yrittäjät pitävät kuitenkin valvontakameraa, joka tuli pihattoihin vasta vuosi sitten.

– Asumme 1,5 kilometrin päässä tilalta ja kamera on helpottanut paljon elämäämme, Jokinen iloitsee.

Jotain parannettavaakin yrittäjät vielä toiminnastaan löytävät.

– Emme ole vielä ehtineet keskittyä peltupuolen kehittämiseen. Nurm- ja viljasadoissa on reilusti parantamisen varaa. Lähialueiden yhteistyötilojen nurmia hyödyntäen rehut on kuitenkin saatua riittämään. Viljan osaltakin olemme omavaraisia.

Maatalous on bisnestä

Idearikkaat viljelijät ovat katsoleet eteisen peiliin ja kannustavat muitakin tekemään niin.

– Pitää ymmärtää, että maatalous on liiketoimintaa. Se ei eroa mistään muusta bisneksestä lukuun ottamatta tukia. Pitää osata laskea ja johtaa, jos aikoo pärjätä. Esimerkiksi tilinpäätösotot ovat kauas taakse jäänyttä elämää, Antila herättelee.

Yrittäjät kyseenalaistavat myös sen, miksi saman suvun pitäisi jatkaa samaa tilaa vuosikymmenestä toiseen.

– Jos omistajuushistorialla olisi jotain liiketaloudellista merkitystä, olisi monelle sukutalalle pitänyt kertyä vuosisatojen kuluessa mittava varallisuus. Jos osaavaa ja kiinnostunutta jatkajaa ei perhepiiristä löydy, kannattaa tila myydä maataloudesta oikeasti kiinnostuneelle yrittäjälle, Antila kannustaa.

Jokinen ja Antila aikovat jatkaa omalla suoraviivaisella linjallaan. Tuotannon tehokkuus ja liiketoiminnan kannattavuus ovat aina tärkeimmät asiat. Silloin on mahdollista saada myös itselle enemmän vapaa-aikaa.

Sisään pyyhähtää kuusivuotias Aili-tytär hiihtolenkiltään. Vilkas tyttö on vanhemmilleen hyvä muistutus siitä, että elämässä on paljon työtä tärkeämpiä asioita. Rakennusprojektien päätyttyä Ailin kanssa ehtii touhuta enemmän. Veera Jokinen lupaa käydä myös aktiivisemmin jumpalla ja Markku Antila sähkökaualossa ja ladulla.

– Taitaa se kaikista suurin hyvinvointi tulla silti vielä verensuonien lääkkeitä, pariskunta heittää ja päästää raukuvan naurun päälle. ■